

הארץ השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת מסעי
תשפ"ב

גיליון 122

א לעכטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

גילוי האמונה - במסעי בני ישראל

פניני הפרשה

"מסעי בני ישראל" (ל"ג א)

"מסעי - בני ר"ת מ"ב - כנגד מ"ב מסעות בני ישראל, ואת יו"ד של תיבת "ישראל" רומזת לשיבתנו יתברך וכמובא (הקדמת תיקוני זוהר דף ו.ו. י): כל יו"ד אחזי לשם הוי"ה ב"ה. וכן מהמובא (סנהדרין לט.) דכל בי עשרה שכינתא שריא, רמו; שכל המסעות היה בהם 'אמונה' והיו על פי ה', וכמו שכתוב: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'". ויעויין בליקוטי מוהר"ן (מ"ח"ב) שכל מסעותיהם היה תיקון האמונה, לתקן פגם ע"ז של אלה אלוהיך ישראל.

"אלה מסעי בני ישראל" (ל"ג א)

בדברי ה'בעל שם טוב': "כל המסעות אצל כל אדם, הוצאתו מרחם אמו - הוא בחינת יציאת מצרים. וכך הוא נוסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה. על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו, בחינת קטנות וגדלות".

ואפ"ל בדבריו: **זתחילת המסעות** היה ב'רעמסס', ושם החלו לפרות ולהתרבות, וכדברי הכתוב (בראשית מ"ז יא): **"ויושב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחזה... בארץ רעמסס"** ובדברי ישראל: **רעמסס מארץ גושן היה**. ובהמשך (פסוק כ"ז) **ויושב ישראל בארץ גושן ואחזו בה ויפרו וירבו מאד**. - והו רומז על תחילת מסע של כל אחד מישראל מיום צאתו מרחם אמו - כדברי ה'בעש"ט. והמסע האחרון היה **"בערבות מואב"** - ששם מת משה. והא כל בניי כלולים במשה רבינו כמובא. ובספר המיזות (שכרות ד): **"משה מלוש ברמ"ח איבריו של האדם, ובכל איבר ואיבר מזהיר את האדם מצאות התלויות בו, ובשביל זה נקרא מחקק (דברים לג כא) גימטריא רמ"ח" - דזהו רמז על כל אדם בעת צאתו מהעולם. וכדבריו.**

"אלה מסעי בני ישראל" (ל"ג א)

יש להקשות בתיבת **"אלה מסעי"** ע"פ המובא (שמו"ר א' ב'): **שכל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים**. ומהו פוסל בבאן. (ועייני באוהרה"ח הק"מ שביאר ע"ז). **ואפ"ל: דבמסעות בני ישראל התחזקו באמונתם בהקב"ה, ושהכל הוא ברצונו לבד. וכדהגשו של קרא "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'". וכמובא ע"כ במפרשי התורה ועוד. ובסיום פרשת מסעות כתוב על "בני גד, בני ראובן, וחצי שבט המנשה", רצו להישאר בעבר הירדן, וכבר מובא שהיה פגם דק באמונה שחיבבו נכסיהם יותר מגופם, שזהו גם פגם של חוסר אמונה בהקב"ה שזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ומה גם שבני ישראל ראו במדבר איך שהיה להם לחם מהשמים. ובדברי הירושלמי (ביכורים א' ח) מובא: שאחד מהטעמים שאין להביא פירות ביכורים מעבר הירדן, כי מביא הביכורים צריך לקרוא את פרשת מקרא ביכורים שבה נאמר "אשר נתתה לי", ועבר הירדן אינה כלולה בזה, שהרי אותה בני גד וראובן נסעו מעצמם. שזהו היפך האמונה, "כוחי ועוצם ידי".**

"אלה מסעי בני ישראל" (ל"ג א)

בדברי רש"י: **למה נכתבו המסעות הללו להודיע חסדיו של מקום' וכו' עיי"ש**. ואפ"ל; דראשי תיבות, וסופי תיבות של: **'אלה' מסעי' בני ישראל' במטריא 'חסדי הוי"ה' - חסדיו של מקום. ונקודת חיזוק הנלמד מכך שדווקא בתוך הקשיים, המסעות והטלטלים נמצאים חסדיו של מקום, וכמובא כאן ברש"י. ויעויין בליקו"מ (קצ"ה) עה"פ 'בצר הרחבת לי'.**

"אלה מסעי בני ישראל" (ל"ג א)

בדברי המדרש תנחומא: **"למה זכו להיכתב בתורה כל המסעות האלו - על שקיבלו את ישראל - עתיד הקב"ה ליתן**

ותשובה ותשובה לפגם וקלקול האמונה. ובכך אפשר להבין מה שפרשיתנו מתחיל: **"אלה מסעי" ע"פ דברי חז"ל (שמו"ר א' ב'): שכל מקום שנאמר 'אלה' פסל את הראשונים (ועייני באור החיים הק"מ שביאר ע"ז).** אך לפי דברינו יובנו הדברים דפסול מה שאלה מסעי, פוסלת את מה שלפניו. כי הרי בסיום פרשת מטות אנו קוראים בסיפורם של "בני גד, בני ראובן, וחצי שבט המנשה", רצו להישאר בעבר הירדן, היה פגם דק של הדק באמונה כמובא, שחיבבו נכסיהם יותר מגופם - כדברי המפרשים, שזהו ביטוי ונדנד חוסר אמונה בהקב"ה שזן ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כינים, ומה גם שבני ישראל ראו במדבר איך שהיה להם לחם מהשמים. ובדברי הירושלמי (ביכורים א' הלכה ח') מובא; שאחד מהטעמים שאין להביא פירות ביכורים מעבר הירדן, כי מביא הביכורים צריך לקרוא את פרשת מקרא ביכורים שבה נאמר "אשר נתתה לי", ועבר הירדן אינה כלולה בזה, שהרי אותה בני גד וראובן נטלו מעצמם. שזהו היפך האמונה, "כוחי ועוצם ידי". וזאת הפגם באמונה פסל הכתוב במסעי בני ישראל.

מה' מצעדי גבר כוננו

בליקוטי הלכות (תפילה ד' כו) מאריך רבי נתן לברר ענין הדרכים והנתיבות שנוסעים ממקום למקום מעיר לעיר ומכפר לכפר פריאור: **שכל הדרכים הוא בחינת חיבור והתאחדות פני הבריאה שנתאחדים יחדיו. ובהלכות ברכת הריח (ה"ד י"ד ט"ז) כותב על הזכות הנסיעות הקדושות; שבכל הטלטולים והנסיעות שנוסעים והולכים דרך כמה מקומות בשביל דברים שבקדושה, בכל פסיעה ופסיעה הוא מברר המדמה בכל מקום שדורך שם, מאחר שכונתו בשביל דברים שבקדושה, שכל זה הוא בירור המדמה, לכך בכל מקום ומקום שהולך ודורך שם הוא מברר ניצוצי אמונה הקדושה שפלו ע"י בירור המדמה שנאחו באלו המקומות. ובכך הוא זוכה לבירור המדמה בשלמות ותיקון האמונה הקדושה.**

בהלכות שבת (ז' י"ט) על הפסוק: **"מה' מצעדי גבר כוננו"** כותב: **שכל הדרכים והנסיעות הוא בשביל לברר בירורים, ואזי הדרך שלו בחינת "דרך אמונה בחרתי". ואלו הם דבריו בהלכות תחומין' על הנסיעות שהם בירור האמונה: "כי הליכה בדרך הוא בשביל המשכת הרוחניות אלקות לתוך צמצומים... וזהו: בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, כי בהכרח שייצא אדם מן הבית ששם כל קדושתו, וכשיוצא מן הבית צריך שיניח ידו על המזוזה - להמשיך על עצמו קדושת האמונה הקדושה בייחודו ואחדותו יתברך ובהשגחתו הפרטית, שכל זה כלול בפרטיות המזוזה להמשיך על עצמו קדושה זו גם במחוץ כל זמן היותו בחוץ, הן לפי שעה, הן באיזו דרך ממש. ואז בדרך שאין בו מזוזה ממשך על עצמו קדושת האמונה.**

למעשה: במדבר נסעו בני ישראל מ"ב מסעות. הזדככו והתלבנו באמונתם ובדביקותם בבורא ברוך הוא. מעשה אבות סימן לבנים - גם אנו בתוך כל המסעות שאנו נוסעים ברצונו ואף לפעמים בע"כ, נמשך את האמונה, נידבק בפרטיות ובשכל של כל דבר, נמשך את האמונה ורצונו יתברך בכל הליכותינו ואורחותינו. נאמין שבנסיעותינו, בצעדינו ובפסיעותנו תלויים בכך עולמות רבים. ובכך נמשך גם אנו את המתנה הנפלאה ביותר - ואז לעם ישראל להתחבר לאמונה הקדושה בדרכנו ליבכל דרכיך דעהו ולפסוק בפרשייתנו: **"ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'".**

בני ישראל נמצאים במדבר ארבעים שנה, הם לא נחים במקום אחד, נוסעים הם ממקום למקום, מחניה אחת לשנייה, מהי תכלית ומטרת נסיעתם וחנייתם? מ"ב מסעות ממקום למקום, מהו הנקודה הפנימית של אז? ומהו המסר לדורות?

מדברי ה'בעל שם טוב' הקדוש כפי שמצטטו נכדו בעל ה'ידגל מחנה אפרים' בפרשת מסעי, למדים אנו; שאלו המסעות קשורים לכל יחיד ויחיד לדורות עולם. "שמעתי בשם אדוני אבי זקני זללה"ה, כי כל המסעות היו מ"ב, והם אצל כל אדם מיום היוולדו עד שיבוא אל עולמו. ולהבין זה, כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו הוא בחינת יציאת מצרים כנודע, ואח"כ נוסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה".

ולמעשה; הרי ידוע שעיקר תכליתו ותפקידו של האדם בזה העולם הוא גילוי "אמונתו יתברך" וכדברי חז"ל (מכות ב) **"בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב) וצדיק באמונתו יחיה"**. וכמובא על כך באריכות בספרים הקדושים. "שהעיקר הוא האמונה וצריך כל אחד לחפש את עצמו אם אמונתו שלמה, ולחזק את עצמו באמונה תמיד". (ליקו"מ ה' תניא)

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו

במסעות בני ישראל האירו וחזקו את עצמם באמונתם בהקב"ה, ושהכל הוא ברצונו לבד. וכמו שאנו רואים - איך שהכתוב מדגיש "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'". וכן אנו גם רואים בפרשת 'בהעלותך' כשהתורה מספרת לנו בפורטות את חנייתם ומסעם של בני ישראל, חוזר הכתוב שלש פעמים **"על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו"**. וכמובא במפרשי התורה כפל ושילוש זה - שכל זה היה בכדי לגלות האמונה בעת מסעם, וכמו שאנו ראים בפרשת "ויהי בנסוע הארון" את גילוי מלכותו ואמונתו יתברך בעת מסעם: **"קומה ה', יפוצו אויביך, וינטו משנאך מפניך"**.

וכן בפנמיות הדבר עצם הנסיעה בעצמה הוא גילוי האמונה, כל אחד באופנו הוא. וכמובא בספר 'שיחות הר"ן' (פה): **שכשזדמן לאדם נסיעה אלו לו להתעבב על לנסוע, כי בכל נסיעה יש לאדם תיקונים שהוא צריך לעשות. והוא צריך להאמין ששמים הוא נוסע לאותו מקום בכדי לתקן שם דברים שהוא צריך לתקן, שזהו ביטוי של אמונה להאמין ששכל מקום יש מה לתקן ולהעלות.**

מהות הנסיעה בירורי האמונה

ודברים איתנים בהמשכת האמונה' במסעות בניי, הוא בליקוטי מוהר"ן (תורה מ' ח"ב) על פרשייתנו: **"איתא בעשרה מאמרות: אלה מסעי בני ישראל - בשביל שחטאו באלה אלו קודש ישראל, בשביל זה יסעו בני ישראל. נמצא, כל הנסיעות של אדם הוא בשביל קלקול האמונה היינו בחינת עבודת אלילים, כי אם היה מאמין באמונה שלמה, שיכול הקדוש ברוך הוא להזמין לו כל צרכו, לא היה נוסע שום נסיעה. נמצא, כי הנסיעה היא קלקול אמונה, היינו בחינת עבודת אלילים, וזה שכתוב בעבודת אלילים: צא תאמר לו. צא, זה בחינת נסיעה וטלטול."**

אכן כן; לכל אחד ואחד מתבררת האמונה בדרכו הוא, יש אחד שדווקא ע"י הנסיעה, ויש אחד ע"י אמונה הנסיעה - אך גם מאורו והמשכנתו של תיקוני הנסיעה שהוא לא נוסע כי הוא מתחזק באמונה בו יתברך. ולא רק המשכת האמונה, אלא גם תיקון

